

Otázka: Sofisté, Sokrates a sokratovské školy

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Michael

obecná charakteristika sofistů, Protágorás, Gorgiás, Sokrates – život, myšlení a působení, školy

- **II. Attická filosofie**

- Attika je oblast kolem Athén
- 5. – 4. Stol. př.n.l.
- charakteristický antropologický obrat (doposud příroda, nyní se zabývají člověkem a společností)
- Kosmo přemístěno do domů, měst
- důraz na etiku
- Patří do Antropologické filosofie a Klasické řecké filosofie
- centrem vzdělanosti jsou Athény
- definovány základní filosofické pojmy a disciplíny

- **Sofisté**

- Sofistika – filozofický směr a byla důležitým činitelem v kulturním a sociálním životě klasického Řecka
- Sofisté – cestující, potulní učitelé filozofie řečnického učení a moudrosti

- v 2.pol.5.stol př.n.l
- Učili řečnictví, logiku, gramatiku, rétoriku a umění vést hovory a rozepře
- Za své učení brali úplaty (peníze)
- Odvrátili se od tématu přírody (čemuž se věnovali všichni předtím)
- Hlavním zájmem byl člověk a společnost
- Řeč - nástroj moci
- 3 dovednosti - myslet, mluvit, jednat
- Sofismata-vlastní argumentační pravidla, logické úskoky v komunikaci, která dokázala prokázat nepravdu (např. sofisma Rohatý - „Co jsi neztratil, to máš. Neztratil jsi rohy. Tedy máš rohy.“)
- V etice zdůraznili relativnost pojmů dobra a zla
- Zabývali se podstatou poznání pravdy: - neexistuje objektivní pravda (každý má svou pravdu, absolutní objektivní pravda je nepoznatelná)

Protagorás z Abdéry

- Nejslavnější sofista, představitel relativismu a subjektivismu
- Kolik lidí, tolik pravd. → O jedné věci jsou možné dva různé výklady, každý vidí skutečnost z jiného pohledu → neexistuje absolutní pravda.
- „Mírou všech věcí je člověk, jsoucích, že jsou a nejsoucích, že nejsou,“
- Ve spise O bozích tvrdil, že o nich nemůže vědět, zda jsou nebo nejsou, a uznával pouze užitečnost náboženství pro společnost. → pro bezbožnost byl vypovězen z Athén

Gorgiás z Leontín

- Autorem pojednání o nejsoucím → o přírodě
- Zformuloval 3 zásady: 1) nic není - jsoucí je věčné - neomezené - není nikde → nic není

2) jeli něco, nemůže to člověk poznat - poznání=myšlení - není jsoucí

3) jeli to poznat, nelze to jinému sdělit - sdělujeme pomocí řeči - ta ale není skutečná - sdělujeme řeč, ne tu podstatu

- Představitel -agnosticismu (není možné poznat pravdu)

-nihilismu (popírá jsoucnost)

-skepticismu (pochybnosti o poznatelnosti)

- Co je pro člověka výhodné, to je schopen přijmout za pravdu

Kritiás

- Ø Nauku o náboženství obohatil o princip strachu
- Ø Zkoumal vznik společnosti, zákonů a náboženství

Antifón

- Ø Zabýval se pedagogickými otázkami a otázkami výchovy mladé generace
- Ø „Jaké kdo zaseje símě, takovou může očekávat sklizeň.“ (Jak se do lesa volá...)

Sokrates

- Život
- 469 – 399 př.n.l v Athénách
- Syn sochaře a porodní báby (jejich zaměstnání vložil jakýmsi způsobem i do své filosofie)
- Pomáhá myšlenkám na svět
- Jeho učitelská činnost je něco jako porodnické umění, kterým pomáhá u žáků myšlenkám na svět
- Sám se stal sochařem
- Bojoval v peloponéské válce – vyznamenan za statečnost
- Byl současníkem sofistů avšak na rozdíl od nich si za to nenechával platit, učil zadarmo
- Bylo mu dáváno za vinu, že jeho učení podryvá stát a demokracii
- Sám zastával názor, že stát by měl být veden lidmi vzdělanými, schopnými, nejlepšími (aristokracií)
- 399 př.n.l byl obviněn z bezbožnosti a z kažení mládeže – odsouzen k smrti (musel vypít jed)

- Okamžiky jeho smrti jsou k přečtení v Platónově díle „Obrana Sokratova“
- Nedochovaly se od něj žádné spisy
- „Vím, že nic nevím.“

- Nauka
- Používá formu dialogů
- Nepředkládal hotové vědomosti – svým učencům kladl otázky – od nejjednodušších po nejsložitější
- Naše vědomosti sídlí v našem vědomí, jen o nich nevíme
- Na rozdíl od sofistů mu nešlo o porážku, ale o nalezení pravdy
- Jeho myšlenky zachoval především Platón
- Soustřeďuje se především na oblast lidského mravního jednání a jeho principů – mravních pojmů, který je platný pro všechny
- Pojem Diamonión – je to jakýsi božský hlas, který nás provází životem. Poučuje a varuje nás, co není dobré. Něco jako naše svědomí. Neříká, co dělat máme, ale to co dělat nemáme. Nevěřil v Bohy, ale v Diamonión (démoni)
- Právě Diamonión mohl být důvodem, kvůli kterému byl Sokrates nařčen ze „zavádění nových božstev“
- Zakladatel dialektiky – vyučování metody rozhovoru (jak vést dialog)
- Hlavní cíl života: – dosažení blaženosti (eudamonia) – znát dobro a zlo
- Etický racionalismus : – věří, že kdo ho zná, dobře se chová
- Neformální zakladatel etiky
- Sokrates zformuloval 2 zásady – Sokratovské evangelium:

1.zásada- člověk je bytost svobodná a má se rozhodovat na své svobodné vůli a svědomí a nedat na veřejné mínění

2.zásada- člověk se má rozhodovat pro dobro a ne pro zlo, a má vykonávat pro dobro samo a ne pro svůj vlastní prospěch

- Malé Sokratovské školy:

- Škola Kynická

- Rozvíjela a radikalizovala myšlenku, že ctnost má být víc než všechno bohatství
- Cílem bylo se vzdát hmotných statků a žít přirozeně bez majetku
- Důležitost klade na to, co člověk je a ne na to, co člověk má.
- Antisthenés - zakladatelem této školy - Autarkie -soběstačnost a autonomie
- Diogenes ze Sinópy - dovedl myšlenku Antisthenése až do extrému

- 2. Škola Kyrénská (Hédonická)
- Opak kynické školy
- Smyslem života - dosažení slasti (Hédoné)

- 3. Škola Megarská
  - Vytváření paradoxů (paradox lháře :- „Jestliže někdo říká, že lže, tak současně lže i mluví pravdu.“)

- Vědoucí nevědění
- Slavný citát : „Vím, že nic nevím.“
- Vědoucí nevědomí je vlastně uvědomění si vlastní nevědomosti.
- Sokratova moudrost tkvěla v tom, že si uvědomoval vlastní nevědomost.

- Žáci
- Sokratovými nejslavnějšími žáky byli: Platón a Xenofón
  - Platón
  - Jeden z nejvýznamnějších filozofů vůbec
  - Zapsal Sokratovy myšlenky a dialogy
  - Založil Akademii